

društvene novice

V spomin na gornico Rezo

V njivo pokojnih smo v Gabrju pod Gorjanci 12. aprila 1995 položili gospo **Ano Kragelj**. Med planinci je slišala na ime Reza.

Ni bila kakšen viden, pomemben planinski funkcionar. Bila je le preprosta ženska, ki so jo gore tako rekoč zasvojile. V zadnjih desetih, petnajstih letih, že v svoji zrelosti, je našla v planinstvu nov, dodatni smisel in veselje. Spodbuda je prišla iz nje same, iz telesne potrebe po gibanju in duševne nuje po doživetjih, še posebej po doseganju izbranih ciljev.

Spoznali smo se v hribih, kamor je zahajala skoraj vsak teden, včasih tudi po večkrat. Njen družaben, veder, tovariški značaj je bil odprt za vsakogar: naključni znanci so ji postali prijatelji, po kočah so jo poznali zaradi ustrežljivosti in pomoči pri strežbi, na društvenih izletih nas je razveseljevala s svojo neposrednostjo in nedosegljivo zagnanostjo. Vodila nas je skoraj vsako leto po Gorjancih, ki so bili njena domača gora nad rojstno vasjo Gabrje: po mogočnih gozdovih Pendirjevke, nad Kobilu, k Sv. Miklavžu, na Trdinov vrh in h Gosposični, pa na žeganje pri sv. Miklavžu v Podgorju; za vesel sklep še na ješprej pri mami v Luzarjevi domačiji.

Od leta 1983 je bila včlanjena v PD Gornik v Zalogu pri Ljubljani. Po 20 do 35 društvenih izletov na leto je bilo Rezi premalo. Hodila je še sama ali s prijatelji. Z vso vnemo si je nabirala doživetja na potovanjih: skupaj smo bili na Olimpu, po Velebitu, na Durmitorju in po Tari, v Tatrah, v Ukrajini, prehodili smo

slovenski del E 6 in skoraj že E 7. Za slovensko pot št. 1 je s posebnim zadoščenjem zaslužila značko. V gore jo je gnala nerazložljiva ihta — kot bi hotela izpolniti nekaj zamujenega: uživala jih je hlastno in prešerno. Bila je na 87 društvenih izletih; 9 jih je tudi vodila. Ko nas je na njeno vabilo na Nanos leta 1991 prišlo 59, je cvetela od zadovoljstva, koliko jih je zvalila v pomladni dan. Lanskega oktobra smo bili spet na Gorjancih. Ob jesenskih barvah, v mehkem soncu, ki je talilo prvi sneg po gori, ob pogovorih, kje smo bili tega leta in kje bomo hribolazili v prihodnje, smo pozabili na čas. Dan je prekmalu ugasnil.

Ni še minilo šest mesecev, ko smo spet prišli v Gabrje pod Gorjance, prav tja, kjer smo se kot po naključju zbirali k jesenskemu izletu, vendar tokrat k zadnjemu izletu z Rezo...

6. maja 1995 naj bi Reza po letnem načrtu vodila društveni izlet na Dobroč. Speljali smo ga v njen spomin. 47 se nas je zbralo na vrhu. Kamor je po hribih naokrog neslo oko, povsod smo bili z Rezo. Posvetili smo ji trenutek tišine. Potem smo se spustili na Bistriško planino, kjer nam je lovec Janez pripravil srnin golaž, tako kot že pred leti na pobudo pokojne Reze. Janez je bil namreč Rezin »četrti sin«.

Pravil nam je, kako je prišlo do posinovljenja:

Sem prišel v bajto »k Minc« in tam je sedela priletna, ampak kar »fejst« planinka. Iz nahrbtnika je privlekla kruh in nenavadno velik nož. Vprašam: čemu pa vam bo tak ogromen nož? Odgovori: klobaso bom narezala. Sam sem bil prepričan, da nosimo v hribe take nože kvečjemu lovci. Da bi se postavil, sem jo izzval: Ampak jaz imam še daljšega! Ne verjamem, mi odvrne ženska samozavestno. Sicer pa, pojedva staviti! Za liter vina da, kdor ima krajši nož. Izvlečem še svojo, postaviva ju skupaj. Ni hudič, čist glih sta bila! Kaj bo pa zdaj s stavo? Vsak za en liter bova dala, pa bova kvit, je rahlo po dolensko pribila gospa. In sva ga počasi, ob vedno živahnejšem pogovoru, spravila liter. Ko je bil na vrsti drugi liter, sem rekel: zdaj pa lahko že bratovščino spijeva. Kaj še, je odvrnila, saj bi bil lahko moj sin! Imela je

res že čisto bele lase, a lice ni kazalo kakšne višje starosti. Objela sva se, si rekla »mama Reza, sin Janez« in pri tem je ostalo. Ker je tri sinove že imela, sem bil jaz četrti. Kolikokrat sva se še potem srečala v teh hribih! Vedno je imela kaj zame: flaško takratkega, domačo suho klobaso, spletla mi je nogavice, rokavice, kratka, kot mama je bila. Bila je mladostno vesele narave, vsi smo jo imeli radi. Žal, ne bo je več med nas.

Marjan Munda

V spomin Janezu Cvetku

Govornik je ob slovesu dejal: »Kje je Janez, kje je Janez, bodo še dolgo spraševali številni obiskovalci Komne.«

V pisarni ga dobite, pri žičnici je, v dolino je šel, zvečer se vrne, v Govnač je šel pogledat h konjem... Vedno je nekaj delal, le ob večerih si lahko pokramljal z njim. Lahko si se poigraval z Orko ali si na TV pogledal vremensko napoved za naslednji dan.

Že zelo zgodaj je **Janez Cvetek** iz bohinske Srednje vasi, oskrbnik Doma na Komni, začel z očetom zahajati v gore. Rad jih je imel, tako kot sonce, sneg, rože, živali.

Poleti in pozimi prihajajo na Komno planinci, turni smučarji, turisti iz Bohinja. Otroci imajo na Komni šolo v naravi. Tu se sprostijo njihova energija, umirijo se le, čem jim kuharice napečejo dovolj palačink. »Otroci, mir, Janez bo hud!« Pa ni bil jezen, je bil premeškega srca. Zato tudi ni opravljal svojega poklica in se je raje vrnil v gore in skrbel za planinski dom.

Poleti je s konji nosil tovor od Komne do Koče pri Triglavskih jezerih. Včasih dvakrat v enem dnevu. Ob soncu, dežju, nevihti. Vem, presneto naporno delo.

In kdo bo sedaj tovoril s konji po planinah? In kdo se bo učil ob njegovih številnih trpkih in radostnih življenjskih izkušnjah?

Večkrat so ga vprašali: »Bi zapustil Komno in odšel v dolino?« In je odgovoril: »Bi, seveda bi, saj je še veliko drugih planinskih koč.« O tem, da bi odšel v dolino, ni maral slišati.

Seveda, kozorogi še naprej živijo v gorah in Janez z njimi. Ostajaš moj prijatelj, tako kot gore, sonce, sneg...

Andra Rupnik

Hudo je, kadar moški jokajo

V torek, 24. aprila letos, smo pospremili najmlajšega člana PD Onger **Matevža Štebeta** na njegovi zadnji poti. Od njega smo se Trzinci poslovili že dan poprej, ko je njegova bela krstica ležala na mengeškem pokopališču.

Objel sem Mirota, nisem mu mogel izreči niti tistih tolažilnih besed, ki se ob takih priložnostih izrekajo, zašepetal sem mu le, da ne razumem, zakaj so nam naložene tako hude preizkušnje, ki si jih ne znamo razlagati in jih tudi ne moremo doumeti.

Začutil sem njegovo raskavo roko, ki je tolikokrat držala vrh, na kateri sem visel sam in toliko drugih soplezalcev, s katerimi se je Miro odpravljaval v tako ljube naše gore.

Uliše so se mi solze in ni me jih bilo sram.

Kasneje sem razmišljal, kako se je Miro odpovedal predsedništvu v društvu, predvsem zato, da bo bližje svoji mladi družini. Pomislil sem na njegovo ženo, s katero sta tako rada zahajala v gore: kako težko bo preboleti izgubo in razložiti ostalima dvema otrokoma, kaj se je pravzaprav zgodilo.

Pred njima, ki sta tako mlada, je še celo življenje.

Rudi Schoss

Občni zbor PD Ajdovščina

20. aprila letos smo imeli ajdovski planinci občni zbor. Splošno poročilo o lanskoletni dejavnosti je podal predsednik društva **Drago Ergaver**.

Gospodarsko dejavnost je vodil **Ivo Breclj**. Nadaljevali smo dela pri koči na Čavnu. Cesto, ki povezuje Čaven s Trnovim, smo speljali za kočo; tako sedaj planinci ne požirajo prahu avtomobilov, ko sedejo na lične klopi pred njo. Položili smo tudi asfalt. V zgornjem delu koče, kjer je bivak, so položene nove ploščice —

darilo vojske. V letošnjem letu želimo urediti še skupna ležišča, saj število prenočitev narašča, odkar je koča večino vikendov odprta — po zaslugi požrtvovalnega oskrbnika **Dušana Kompara** in njegove družine.

Tudi nekdanja »klavrna bajta s herojskim imenom« — Iztokova koča pod Golaki (gl. **Klinar**: Sto slovenskih vrhov) —, ki je bila prej stalno odprta in so naključni obiskovalci uničili in pokurili skoraj vse, kar se je pokuriti dalo, je že dve leti v oskrbništvu **Jana Vremca** iz Šempasa. Lepo jo je popravil in nam ne dela sramote, planinci pa se lahko ustavijo in popijejo kakšno pijačo. Lani so v koči dvakrat bivali vojaki in so zelo pohvalili gostoljubnost. V bližini bi radi uredili še nujno potrebne sanitarije in bivak, ki bi bil odprt vse leto.

Alpinistična sekcija je pod vodstvom **Severina Lebana** organizirala alpinistični tečaj, ki ga je obiskovalo 17 tečajnikov. Uspešno je delovala tudi šola prostega plezanja pod vodstvom **Sonje Lavrekovič**. Vodila je 20 mladih osnovnošolcev, ki so vadili na umetni steni ŠRC Police v Ajdovščini. Trenira tudi nekaj starejših. Stena je že premajhna, potrebna bi bila dograditev, a objekt še ni olastninjen.

Markacist **Jože Fegic** je markiral pot z Golakov na Čaven in od Predmeje proti Colu. Na tej trasi so nastale težave, ker so lastniki potegnili ograde prav do roba Gore in so stare poti presekane. Dogovori z lastniki, kako urediti problem v obojestransko zadovoljstvo, že tečejo. Na pobočjih Kuclja pa »cvetijo« divje markacije. Predlog je tudi bil, naj bi markirali pot iz Ajdovščine mimo Okna na Sinji vrh. Ta pot je precej obiskana, odkar je na Sinjem vrhu kmečki turizem.

Že veliko let zaman tožimo, da bi morali učinkoviteje zaščititi nekatere rastlinske vrste na Čavnu in Gori. Od z zakonom zaščiteneh rastlin imamo na Čavnu brstično lilijo (*Lilium bulbiferum*), kranjsko lilijo (*Lilium carnolicum*), avrikelj (*Primula auricula*), planiko (*Leontopodium alpinum*), jurjevko (*Narcissus stellaris*), clusijev svišč (*Gentiana clusii*), bratinski košutnik (*Gentiana lutea* ssp. *Symphandra*), tiso (*Taxus baccata*), dišeči volčin (*Daphne cneorum*).

Zahvala

Iz srca se zahvaljujem planinskemu prijateljem **Vladimirju Lemutu**, **Leopoldu Zgoniku**, **Dušanu Kompari** in **Branku Črni-goju**, reševalcem postaje GRS Bovec **Borisu** in **Iztoku Mlekužu**, **Ladu Mrakiču** in zdravniku **dr. Zdravku Kravanji** ter **Jožetu Brodarju**, **Živku Bojanu** in **Božu Nahtagalu**, posadki Letalske enote policije na Brniku, ki so mi 7. januarja 1995 pomagali v nesreči na poledenelem pobočju Rombona.

Hvala vam za hitro in veliko pomoč, hvala vam za življenje!

Ivo Breclj,
član PD Ajdovščina

Čaven namreč spada botanično med slovenske bisere, saj se na njem prepletajo alpski in sredozemski vplivi in rastejo tam mnoge alpske in sredozemske vrste blizu skupaj. Od redkosti raste na Mali Gori in pod njo pri predorih tudi slovenski endemični rod hladnikija (*Hladnikia pastinacifolia*). V maju zgroženi in prizadeti planinci srečujemo »planince« s šopi izravnanih avrikeljev, sviščev in volčina, pa, seveda, jurjevka. Če tvegamo opozorilo, dobimo odgovor: »Saj jih je za krave futrat!« Če bi bila pod Čavnom namesto Ajdovščine Ljubljana, pa tega bogastva verjetno ne bi bilo več. Predlagam moto: »Rožic ne bom trgala(a), zaščitenih a' nezaščitenih, rajši jih bom slikal(a)!« Še vedno je v veljavi zakon o varstvu naravne in kulturne dediščine iz osemdesetih let, vendar si danes s tem papirjem malo pomagamo. Izletništvo je lani dobro delovalo. Povzpeli smo se na Golico, Sv. Višarje, Veliki Kanin, Triglav, Ratitovec, Javornik. Prvo avgustovsko nedeljo smo in bomo tudi v prihodnje imeli tradicionalni pohod na Čaven, v začetku oktobra pa na Golake. Načrt letošnjih izletov: Krim, Debela peč, Grintovec, Kočna, Konj, Slivnica. Boč je zadnjič padel v vodo zaradi slabega vremena. Pri izletništvu bomo več skrbi posvetili varnosti in bomo zato sklicevali sestanke za udeležene izletov pred turami.